

Székesfehérvár és Vidéke

Az újság a 130 éves múltú, azonos címmel megjelent napilap utódjaként a 2013-as Szent István Emlékév eseményeihez kapcsolódva jelenik meg.

Társadalmi, közművelődési és szépirodalmi
KÖZLÖNY

Megjelenés:
minden páros héten, csütörtökön
Székesfehérváron
Ingyenesen terjesztve

A TARTALOMBÓL: Helyben történt - 2. oldal • Múltidéző - 4. oldal • Fehérváriak mesélnek - 5. oldal • Civilben - 7. oldal

Mit rejt a föld?

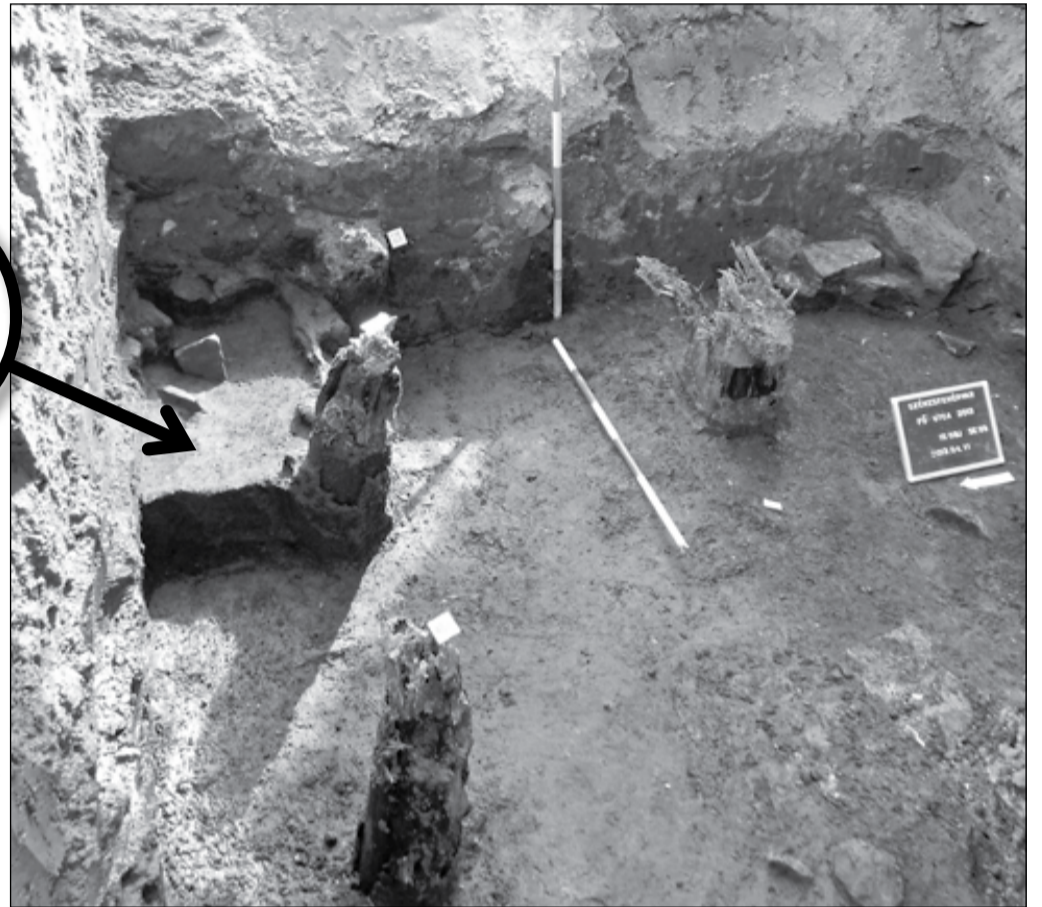
Különös érzés olyasmit megérinteni, amit valaha ugyanolyan emberek készítettek, mint mi vagyunk, ám akik már rég nincsenek közöttünk, sőt, azt sem tudjuk, ki volt az, aki az adott tárgyat készítette, vagy aztán dolgozott vele. Szóval, ilyen gondolatok, érzések éledtek bennem, amikor megérintettem azokat a szépen megmunkált oszlopokat, amik egykor cölöpként funkcionáltak. De ne egy egyszerű, henger alakú fára gondoljon a kedves Olvasó, hanem nézze meg a képen ezeket a pontosan megmunkált négyszögű cölöpmaradványokat, amik felett oly gyakran elsétálhattunk a Varkocs-szobor mellett (ami egyébként éppen nincs helyén).

Számunkra annyira természetes, hogy járjuk Fehérvár utcáit, sokszor naponta többször is ugyanazon az útvonalon, és eszünkbe sem jut, hogy valaha ugyanitt jártak elődeink, itt koronázták királyainkat, itt vívták csatáikat a törökkel, vagy éppen csak éltek hétköznapijait, mint mi. Aztán időnként előkerülnek a földből érdekes tárgyak, amelyek mivoltát a régészek próbálják megfejteni. Ahogy most is. A Fő utca rekonstrukciója kapcsán kötelezően előírt régészeti megfigyelés keretében végzett leletmentések során.

A napokban az arra járók többször is láthaták, hogy a Varkocs-szobor helyén, illetve mel-

lette hatalmas gödör tátong, amely körül időnként sisakos emberek tüsténkednek, és amelyből szintén időnként faoszlopokat emelnek ki. Hogy mik is ezek, arról Szücsi Frigyes régészt, a Szent István Király Múzeum munkatársát kérdeztem hétfőn, éppen egy újabb „adag” fa kiemelése után. A szakember többször is hangsúlyozta, hogy egyelőre csak feltevések vannak arra vonatkozólag, hogy mit rejtett a föld a Varkocs-szobor mellett. Mint mondta, biztosabbat csak

akkor lehet tudni, ha megtörtént az elsődleges feldolgozás, elvégezték a dendokronológiai vizsgálatot, vagyis a fa évgűrűi alapján be lehet határozni a faleletek korát, akár évre pontosan kiderülhet, hogy mikor vágták ki az adott fákat. Persze, azt ebből nem lehet meg tudni, hogy mikor helyezték őket a földre, de

nyilván ennek néhány éven belül meg kellett történnie. És hogy mire szolgálhattak a most megtalált és kiemelt cölöpök? Nos, Szücsi Frigyes feltételezése szerint az egykori Belvárost a Budai kapun keresztül a Budai külvárossal összekötő hídnak a fa pilléreit találták meg.
folytatás a 3. oldalon

Régi képek kerestettek

És találtak is. Most pedig egy részük láthatóvá is lett a Fekete Sas Patikamúzeumban. Amint már többször is beszámoltunk róla, tavaly felhívást tett közzé a székesfehérvári Szent István Király Múzeum, amivel az 1938-as ünnepi év eseményeit és az 1988-as év Szent István ünnepeit megörökítő fotókat kívánta gyűjteni.

A beküldők és a múzeum jóvoltából a gyűjtésnek a Székesfehérvár és Vidéke is részese lehetett, hiszen a beérkezett képekből lapunk néhányat közzé tett ízelítőül. A családi fotóalbumokból és gyűjteményekből olyan fényképeket várt a múzeum, amelyek 1938-ból a Szent Jób érkezését, a vitézavatást, Prohászka

püspök újratemetését, a tanügyi kiállítást, a levéte ünnepet és más, kisebb publicitást kapott eseményeket örökítették meg. Az 1988-as évből egyebek mellett az augusztus 20-i székesfehérvári országos ünnepség, a körmenet, az ünnepi irodalmi műsor és a Deák Gyűjtemény megnyitására felvételeit várták március 31-ig. A legjobb fényképeket a Fekete Sas Patikamúzeumban április 7-én megnyílt kiállításon mutatják be. A megnyitón többen is felelevenítették emlékeiket a képek kapcsán, hiszen jelen volt Balsay István egykori polgármester, aki az 1988-as ünnepségek idején tanácselnökként vett részt az eseményeken, Kiss József, az ARÉV nyugalmazott vezérigazgatója, aki az 1938-as ünnep-

ségekkel kapcsolatos emlékeit is megosztotta a jelenlévőkkel, valamint Harsányi Lászlóné, aki 1988-ban az ARÉV dolgozójaként fényképezőgéppel örökítette meg a történéseket.

Demeter Zsófia, a Szent István Király Múzeum igazgatója elmondta, hogy összesen nyolc forrásból kapott képeket a múzeum, köztük az ARÉV Baráti Körtől, amely 1988-ból nagy anyagot bocsátott rendelkezésre. Az 1938-as eseményekről mintegy negyven képet sikerült begyűjteni, ami kevésnek tűnhet, ám egyrészt akkoriban nem mindenki szaladgált fényképezőgéppel a zsebében, másrészt azóta eltelt pár viharos évtized, harmadrészt nyilván nem mindenki kívánt élni a lehetőséggel. Ám így is érdekes és értékes képek jutottak a múzeum birtokába.

A kiállítás megnyitóján Balsay István egykori tanácselnök majd polgármester felidézte az 1988-as ünnepségekkel kapcsolatos élményeit, anekdotáit, Kiss József, az ARÉV akkori vezérigazgatója pedig arról is beszélt, hogy 1938-ban gyermekként állt abban a sorfalban, amely a kormányzót köszöntötte, amikor Fehérvárra érkezett.

A kiállítás képeit úgy válogatták ki, hogy mindenki számára érthető legyen, hogy mi történt 1938-ban és 1988-ban, hogy bemutassák a párhuzamokat, amik Fehérvárra irányították a figyelmet.

Géppel a kézben címmel a 3. oldalon interjút olvashatnak a kiállított képek egyik készítőjével, Harsányi Lászlónéval

A valódi gyökerekhez térnek vissza

Színvonalas kulturális program, rendhagyó tárlat, templomi koncert is várja a vendégeket Székesfehérváron a koronázó városok találkozóján szombat. A Szent István Emlékév alkalmával Buda, Esztergom, Sopron és Pozsony is gazdagítja történelmi ritkaságaival a Magyar Királyság egykori koronázó központját.

„Székesfehérvár a legjelentősebb magyar koronázóvárosnak számít, hiszen az egykori bazilikában 36 királyt, egy királynőt koronáztak meg, és egy királyt ültettek újra trónra. Ezért is nevezzük a megyeszékhelyt a „38 koronázás városának” - mondta el Róth Péter, Székesfehérvár alpolgármestere. Több magyar királyi városban is rendeztek egykor koronázási ünnepséget, ezért gondoltak arra, hogy a történelmi városok - Buda, Esztergom, Sopron és Pozsony - képviselőit, tudományos szakembereit Székesfehérvárra hívják az április 20-i hétvégére.

Csurgai-Horváth József, a Szent István Emlékbizottság elnöke hangsúlyozta: amikor ilyen rangos ünnepi rendezvénynek kínál otthont a város, akkor valójában Székesfehérvár legkorábbi múltjához, valódi gyökereihez térnek vissza.

folytatás a 2. oldalon

Mosolyvetélkedő

Megtisztelő, ha az embert felkérjük valamire. Valamire, ami nem pénzről szól, nem hírnévéről, nem karrieréről, hanem egészen egyszerű emberi dolgról. Ami persze nem is egyszerű, hanem a legtöbb, legnagyobb. Mert lehet, hogy nincs benne csillogás, nincs vörös szőnyeg, és nincs felhajtás körülötte, ám mégis, van valami, ami mindezeknél sokkal többet ér. A lélek. Mert az van benne. Igaz, őszinte, emberi lélek. Ami kedves mosolyokban nyilvánul meg.

Ilyen mosolyokat láthattam az Arany János Általános Iskolában a költészet napján, ahol a zsűri tagjaként vehettem részt azon a házi

vetélkedőn, amelyen az intézmény diákjai mutatták meg magukat, tudásukat, lelkesedésüket. És nagy élmény volt látni, hallani őket. Ahogy verseket mondtak, ahogy énekeltek, zenéltek, és ahogy izgultak az eredményhirdetésnél. Persze, minden kategóriának csak egy győztese lehetett, de rajtuk kívül volt még egy kategória, amelynek minden résztvevője nyertes volt. A nézők kategóriája. Amelyben benne volt a zsűri, benne voltak a felkészítők, a szervezők és mindenki, aki éppen nem középben állt.

Cs.-H. T.

Hómanra emlékeztek

Hóman Bálint Szent István királyról írt munkája kapcsán szerveztek konferenciát április 6-án a Városházán.

A résztvevőket Cser-Palkovics András polgármester köszöntötte, kiemelve, hogy a 2013-as Szent István Emlékév egyik célja *„Fehérváron keresztül elfogadtatni azt, hogy történelmi jogai, előjogai vannak ennek a városnak. Először nekünk, fehérváriaknak kell ezeket az előjogokat tudomásul vennünk, hogy utána megkövetelhesük, megkérhessük ezt a tiszteletet másoktól is. Erről szöveg 1938, és erről kell szólnia 2013-nak is”* – fogalmazott a polgármester, hozzátéve, hogy ebben az esztendőben olyan emberekre is emlékeznek a fehérváriak, akik sokat tettek akkor azért, hogy a város elnyerje jelenlegi formáját.

Közéjük tartozott Hóman Bálint is, aki a harmincas évek fejlesztéseire jelentős állami támogatásokat tudott biztosítani. A politikai Fehérvárért végzett munkássága is

napirenden volt az április 6-i konferencián, amelynek előadói felidéztek a harmincas évek fejlesztéseit, bejárták az 1938-as országgyűlés fehérvári helyszíneit, útvonalát, felidéztek

az egykori politikusnak az Egyházmegyei Múzeum megnyitásához nyújtott segítségét. A konferencián Demeter Zsófia múzeumigazgató, Ujváry Gábor főiskolai tanár, Farkas Gábor nyugalmazott levéltár-igazgató, Dékány Árpád Sixtus zirci főapát, Mózes Gergely püspöki gyűjteményigazgató, Tökéczki László történész, egyetemi tanár, valamint Vizi László Tamás főiskolai tanár előadását hallhatták az érdeklődők.

A valódi gyökerekhez térnek vissza

folytatás az 1. oldalról

A korabeli történelmi kánon valóban több, mint három tucat uralkodó megkoronázásról tesz említést a város esetében.

Érdeklődésünkre, hogy Pozsony miként reagált a kulturális meghívóra, Róth Péter elmondta: szakmai előadó érkezik Székesfehérvárra, hivatalos delegáció azonban nem, de természetesen nem az elutasítás okán, hanem egyzetetési nehézségek miatt. A Szlovák Köztársaság egyébként pozitívan állt a megkereséshez. Jelezték, hogy amennyiben ez a fajta nyitás folytatódik, akkor középtávon partnerek lesznek hasonló kezdeményezésben.

A rangos ünnepi események sorát a „Koronázó Városok találkozása” című kiállítással nyitják meg a Hiemer-házban. A neves városok

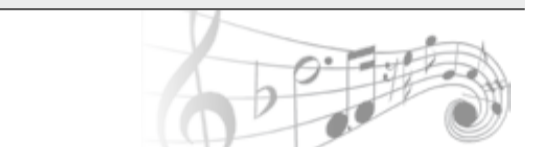
intézményei egyaránt támogatták a rangos kezdeményezést, így különleges emléktárgyakat, levéltári dokumentumokat bocsájtottak a tárlat anyagához. Az 1625-ös királykoronázási ceremónia hiteles leírását, eredeti koronázási érméket, vagy Sopron mai napig látható város címerét és sok egyéb érdekes iratot is megismerhetünk az érdeklődők. A városok képviselői közös szándéknyilatkozatban rögzítik a szent istváni örökség ápolására tett elkötelezettségüket, valamint neves szakelődök segítségével emlékülésen idézik fel a magyar királyok koronázásának történetét. A rendezvény Liszt Ferenc Koronázási miséjének megszólaltatásával zárul a Szent István székesegyházban, a Fehérvári Ének Kórustalálkozó vendégelőadóinak közreműködésével.

Szűcs Gábor

Zenés hétvége

Igazán nem panaszkodhatnak a komolyabb zenei műfajok kedvelői, hiszen a hétvégén két nagyszabású zenei találkozónak is otthont ad Székesfehérvár. Mindkét eseménysorozat csütörtökön kezdődik és szombaton ér véget.

A Hermann László Zeneművészeti Szakközépiskola és Alapfokú Művészeti Iskola háromévente rendezi meg az **Országos Alba-Regia Kamarazenei Versenyt**. Idén az ország 34 intézményéből 56 csoport mutatkozik be és méri össze tudását az éppen száz éves intézményben – tájékoztatott Fekete Ferenc igazgató. A programok csütörtökön délelőtt kezdődnek a Hermann László Zeneművészeti Szakközépiskolában, a nyitó hangverseny pedig 19 órakor lesz a Hiemer-házban. A gálahangversenyt és ünnepélyes díjkiosztót április

20-án 10 órakor rendezik meg a Szent István Művelődési Házban.

Ugyancsak csütörtökön kezdődik a **VIII. Fehérvári Ének Országos Ifjúsági Énekkari Találkozó**. Kneifel Imre, a szervező Kodály Zoltán Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola igazgatója kiemelte, hogy a találkozók célja kezdettől fogva változatlan: *„a verseny nélküli, de szakmai zsűri előtt folyó hangversenyeken, templomi koncerteken, szerenádokon megmutatni egymásnak és a fehérvári közönségnek, hogy a zene az általános iskolai és középiskolai korosztály számára is meghatározó és mással nem pótolható önkifejezési lehetőség és örömforrás.”* A vendégek csütörtökön megtekinthetik az Órajátékot, majd 16 órakor a Városháza előtt közös énekléssel kezdődnek a programok.

Az egészség napja

Szinte nem múlik el hét Fehérváron egészségügyi programok, szűrések nélkül. És így van ez most is. Április 27-én, szombaton az Öreghegyen rendeznek Egészségnapot.

A városrészi közösségi házában, a Fantavillában sokféle szűréssel, tanácsadással és mozgáslehetőséggel várják az érdeklődőket. Östör Annamária egészségügyi és sporttanácsnok, elmondta, hogy a tavaszhoz kapcsolódva a testi-lelki egészségről fognak szólni a programok, elsősorban tanácsokat kaphatnak az érdeklődők, de azért lesz vérnyomás, vércukorszint mérés is. *„A város Egészségfejlesztési Tervének keretein belül az idei évben is számos szűrőprogramot szeretnénk megvalósítani. Tapasztalataink szerint egyre több székesfehérvárnak fontos,*

hogy részt vegyen a betegség-megelőző programokon” – mondta a tanácsnok.

Az eseményt hagyományteremtő szándékkal most először szervezik meg. Mint F. Óvári Edit, a program szervezője szerint az embereknek nagyobb a betegség-tudatuk, mint az egészségtudatuk, ezért most a megelőzésre akarják felhívni a figyelmet. Bemutatókkal, előadásokkal segítik az érdeklődőket az Egészségnapon, amely a *„Tégy, Higgy, Fuss az egészségéért!”* címet kapta.

Az egész napos rendezvényen szűrőprogramokkal, bemutatókkal, kóstolókkal várnak mindenkit az Öreghegyi Községi Házban. Az Egészségnap szervezői felhívták a figyelmet arra, hogy érdemes lesz a sportcipőt is berakni a táskába azoknak, akik ellátogatnak a Fantavillába, hiszen közös futást is rendeznek az Öreghegyen.

Sóterápiás rendelő Székesfehérváron

Olyan orvosi sóterápiás rendelő nyílt Székesfehérváron, ami egy sóbánya valódi mikroklímáját adja vissza. Néhány héttel ezelőtt nyitotta meg kapuit az Indiso Speleo Orvosi Sóterápiás Rendelő az Orvosok Házában.

Fügedi Magdolna, a rendelő képviselője elmondta, hogy a sóterápiának is, mint minden más terápiának sokféle változata van. Székesfehérváron is számos nedves és száraz sóterápiás kezelést végeznek. Például sóbarlangokban, sószobákban, sókabinokban, építenek sófalakat sőtéglából. A gyerekek só-homokozóban játszanak, és még sorolhatnánk. Azonban ilyen típusú terápiás rendelő, mint ami nemrég nyílt az Orvosok Házában, eddig még nem volt Fejér

megyében. Hozzátette, hogy ma már egyre több orvos küldi betegeit sóterápiára, hiszen a gyógyszeres kezelések mellett kiegészítő terápiaként alkalmazva gyorsabb és eredményesebb javulás érhető el. Hatékonyan alkalmazható többek között: asztma, allergia, krupp, bronchitis, légszomj, köhögés, nehézlégzés, orrfolyás, megfázás, mandula- és arcüreggyulladás, tüdőátagulat, dohányzással összefüggő betegségek esetén. Ajánlják továbbá az egyes bőrbetegségekben szenvedőknek is. Kevesen gondolnak rá, de az immunrendszert erősítő hatása mellett fogynézés, fogkő, emésztési zavarok kezelésére is alkalmas.

Egy teljes sóterápiás kúra 10 vagy 20 kezelési alkalomból áll, függően a betegség króni-

kusságától, illetve a kezelés céljától. Akár már 10-15 kezelés után teljesen helyreállíthatók a tüdő- és a légutak helyes működési folyamatai, megerősödhet az immunrendszer és ezzel az egész szervezet. Mivel azonban minden ember más és más, természetesen a várt javulás is más és más időpontban fog jelentkezni és változó ideig fog tartani. Mint Fügedi Magdolna elmondta, évszázados módszerről van szó, hiszen ki ne hallott volna arról, hogy a tüdőbetegek, a légzési nehézségekkel küzdők a sóbányákba vagy a tengerhez jártak, járnak enyhítő felüdülésért. A só hatékonysága nem kérdéses. A modern orvostudomány is megvan győződve erről. A tüdőgyógyászok és gyermekorvosok is egyaránt ajánlják kúra-szerű alkalmazását.

INDISO FEHÉRVÁR

Egy friss SÓhajítás

indiso

8000 Székesfehérvár,
Seregélyesi u. 17. (ORVOSOK HÁZA)

www.fehervarso.hu

f www.facebook.com/Indiso Fehérvár

fehervarso@indiso.eu fehervarso@gmail.com

Bejelentkezés:
06-22/381-841
+36-20/407-1573
+36-30/566-6437

Géppel a kézben

Sokszor fogalmunk sincs, hogy egy-egy tétünknek milyen következményei lesznek egykoron, hogy amit ma teszünk, az esetleg évtizedek múlva lesz jelentős. Így volt ezzel Harsányi Lászlóné is, aki az ARÉV dolgozójaként arra gondolt, hogy megőrökíti az 1988-as augusztusi ünnepi eseményeket. A gondolatot tett követte, aminek eredményét – részben – most láthatjuk a Fekete Sas Patikamúzeumban.

– Akkoriban már lehetett érezni, hogy valami változni fog, és ennek az egész ünnepsorozatnak a megszervezésekor már látszott, hogy ez egy tömegmegmozdulást fog eredményezni, így mindenkit magával ragadott a lelkesedés. Mivel az ARÉV-nél dolgoztam, és a fotószakkörnek is tagja voltam, a vezérigazgató, Kiss József segítségét kértem abban, hogy bejuthassak olyan eseményekre, helyekre, ahová csak fotósokat engedtek be, így sikerült a sorozatot elkészíteni. Más fotósokkal együtt kora reggeltől késő estig jártuk a várost és amit lehetett, lefényképeztünk. Ezek diafelvételek voltak, és miután elkészült, a felvételekből állítottunk össze néhány példányban egy albumot, amiből egy most látható a kiállításon is. 25 évig feküdt nálam otthon ez a diasorozat, de most Demeter Zsófia felhívására, Kiss József ösztönzésére elővettem, és újabb élményt jelentett ennyi idő után végignézni, átélni újra azt a szép ünnepségsorozatot.

– Minden ünnepségen jelen volt?

– Sajnos nem mindegyikre sikerült eljutnom, de az ünnepségek többségére igen. A Szent Jobb megérkezésétől az utolsó momentumig,

a jövőnek szóló üzenet elhelyezéséig végig követtem az augusztusi eseményeket.

– Volt-e olyan, ami különösen maradandó emlék lett?

– Mindegyik a szívemig hatolt, mert annyira

puban várta a Szent Jobbot, és együtt vonultak be a templomba. Ötven évvel korábban volt itt utoljára a Szent Jobb, 1938-ban indult országjárásra, ennek keretében érkezett Fehérvárra.

szívükből jövőek voltak a beszédek, de ha kell, akkor talán a Szent Jobb és Szent István fejedelmének találkozását emelném ki, amikor a két ereklye a bazilika kapujában találkozott. Ez tényleg nagy élmény volt, a fejedelmek a ka-

– 1988-ban azonban ez hatalmas dolog volt, hiszen a rendszerváltás előtt voltunk még, és hasonló ünnepeket korábban nem rendeztek.

– Így van, és ez egy fantasztikus fordulat volt,

és lelkesedés, mert az akkori résztvevők közül sokan már az 1938-as ünnepségeken is részt vettek. És a vallásgyakorlás a két időpont között a háttérbe szorult, állami és egyházi vezetők nem ünnepeltek együtt, 1988-ban pedig a legmagasabb szinten valósult ez meg, amire talán senki nem számított még egy évvel korábban sem.

– És ön sem számított arra, hogy ezek a fotók is ilyen jelentősek lesznek még.

– Valóban nem, ezek a képek csendben pihentek nálam, és hála a múzeum igazgató-nőjének, hogy gondolt arra, hogy fel kell eleveníteni a múltat ebben az emlékévből, és valóban fel kell rázni a fehérváriakat, sőt, az egész országot, hogy ez a város egy olyan hely, ami tényleg Szent István városa, és több tiszteletet és nagyobb érdeklődést szeretnénk elérni.

– Gondolt arra, hogy idén is nyomon követi fényképezőgéppel az eseményeket? Hiszen ez érdekes lehetne...

– Sajnos nem. Annyira drága lett minden, hogy a fényképezőgépeim is otthon pihennek, és nem vállalkoznék rá.

– Arra a hétre sem?

– Hát, nem tudom még...

– Pedig kuriózum lenne a két fotósorozat összehasonlítása egy kiállítás keretében.

– Jó lenne, de nem merek semmi biztatást mondani erre. 25 év eltelt, és egy fotósnak fűgőbbnek kell lennie nálam, hogy jó képeket készítsen. Én bízom benne, hogy a mai fehérváriak és fiatalok nagyon sok szép fotót fognak készíteni.

Csitáry-Hock Tamás

Mit rejt a föld?

folytatás az 1. oldalról

A szakember elmondása szerint a korabeli ábrázolások alapján úgy tudják, hogy korábban egy felvonóhídon át lehetett bejutni a városba, amihez nem volt szükség facölöpökre, ezért, mint mondja: „nem lepődnék meg, ha a vizsgálat 18. századi eredményt hozna, mert lehet, hogy ez már abból a korból származik, amikor a török veszély elmúlása miatt nem volt szükség felvonó hídra, és tudomásunk szerint ezt megszüntették. Ezért esetleg ezek már egy későbbi híd tartópillérei lehetnek.”

A várfal előtt, kelet-nyugati irányban (vagyis például a Koch László utcával párhuzamosan) mintegy 150 méter szélességű várakok lehetett, ami a jelenlegi feltárás helyszínétől majdnem a Fő utca Mátyás király körüti sarkáig érhetett, és ezen ívelhetett át a feltételezések szerint egy híd, amelynek cölöpjeit itt megtalálták. Ezt a feltevést erősítheti az a lelet is, amely a Marosi Arnold és a Fő utca sarkánál került elő, ahol további gerendákat, cölöpöket találtak a régészek, és ez alapján lehetséges, hogy ott volt a híd vége. Persze, egyelőre ezzel kapcsolatban sincs még bizonyíték a szakemberek kezében, így csak feltevésként kezelik mindezt.

Az első leletek már 13 éve előkerültek, amikor Siklós Gyula régész 2000-ben a Várkapu utca 1. számú épület pincéjében cölöpöket talált, amelyekről megállapította, hogy ennek a hídnak a tartópillérei lehetnek. Ez volt az első régészeti nyoma annak, amit korábban csak 17-18. századi alaprajzról, metszetről, felmérésről ismertek a szakemberek. Ez a cölöpszervezetes híd látható a felvonóhíddal együtt Wathay Ferenc vízfestményén is – mondja Szücsi Frigyes. A mostani leleteknek azért van nagy jelentőségük, mert így megvan az összekötő rész, legalábbis annak egy jelentős része a Budai kapuig.

A feltárások egyébként szorosan összefüggnek a Fő utca rekonstrukciójával, mivel kiemelten védett területről van szó, ezért kötelező elvégezni. A szakemberek régészeti megfigyelés keretében végeznek leletmentő feltárásokat ahol szükséges, ahol pedig nem, ott felügyelik a földmunkákat, hogy ne keletkezzen kár a régészeti örökségben. A leleteket dokumentálják és elcsomagolják. Szücsi Frigyes azt is elmondta, hogy csak a kivitelezési munkákkal érintett mélységig végzik ezt a munkát, mélyebbre sehol nem ásnak, a Varkocs-szobor mellett is csak a kihúzott cölöpök helye mélyebb a tervezett mélységnél.

A szakember azt is elmondta, hogy ezzel párhuzamosan a Magyar Király Hotel előtt is végeztek feltárást, ahol egy falmaradvány került elő, ám erről még annyit sem lehet tudni, mint a hídról, mert a topográfiai helyzete alapján ott nem számítottak falra. Egyébként nem ez az első ilyen meglepetés, mert tavaly a Fő utcán is találtak olyan maradványokat, amikre nem számítottak, és további vizsgálatok dönthetik el, hogy valójában mire is bukkantak. Így tehát elmondható, hogy a Fő utca rekonstrukciója nem csak városképileg fontos, de régészeti szempontból is hasznosnak bizonyul.

Csitáry-Hock Tamás

Így emlékeztek ők...

Iskolások a szökőkútban

1938. május 22-én, a Fehérváron tartott vitézavatás alkalmával a székesfehérvári tankerület is bemutatkozott. A vitézavatáson a környék iskolásai, cserkészei, énekkarai, leventéi fölvonultak, majd az ünnepi délutánon az újonnan épített Központi Elemi Iskolánál sorakoztak fel. Az iskolát a tankerület által rendezett tanügyi kiállítással nyitották meg, és hivatalosan ezen a délutánon a kormányzóné látogatásával avatták fel.

kiállítást, és meghallgatta a Kovács Tibor által vezetett szavalókórust. Ezzel és néhány rövid beszéddel felavatták az új Szent István Központi Elemi Iskolát.

Az iskola és a tanügyi kiállítás megnyitása hevében igen gazdag programmal több tanügyi rendezvényt is szerveztek *Fehérvári iskolahét* címmel, ugyanez volt a címe a tankerület rendezvényeit összefoglaló kiadványnak is, melyet dr. Balassa Brunó királyi tankerületi főigazgató

Horthy Miklósné, Hóman Bálint és Balassa Brúnó a tanügyi kiállítás gyerekjátékokat bemutató termében, 1938. május 22-én. (Tóth Károly felvétele)

Székesfehérváron és ebben az új iskolában épült fel Hóman Bálint minisztersége alatt az ezredik tanterem. A miniszter megnyitó beszédében kiemelte, hogy az elmúlt hat évben 1938. május 15-éig négy és félmillió pengős költségvetéssel hazánkban 1024 népiskolai objektumot emeltek. Az 1936-ban eltervezett 24 tanteremes fehérvári iskola a Széna téren 306 ezer pengős költségvetéssel rendelkezett. Ebből 140 ezer pengő volt a Hóman Bálint által biztosított államsegély, amelynek Fehérvárra juttatásában közrejátszott az, hogy a miniszter egyben a város képviselője is volt. A többi pénzt a város törzsvagyonából, illetve a szükségtelenné vált iskolák eladási árából kellett fedezni. Az iskolaépítés az egykori vásártér beépítésének folyamatába illeszkedett.

A vitézavatás délutánján a kormányzóné a püspöknél elköltött ebéd után a Széna térre tervezett Úrinők Otthona alapkövetésénél és a tanügyi kiállítás megnyitásán vett részt. Az Úrinők Otthona ezután felépített épülete és belső berendezése is Schmidl Ferenc tervei szerint készült el, ezzel az épülettel, valamint a gyógyíthatatlan betegek menházával ekkor bővítették ki az aggintézetet. Az alapkövetés után a kormányzóné megnézte az új iskolában rendezett tanügyi

szerveztett. Az iskolahét nyilvános rendezvényei előtt szakmai programokon mutatták be a kiállítást: itt tartották például a tankerületi főigazgatók, valamint a középiskolák és középiskolák igazgatóinak értekezletét május 8-án. A sajtóbejelentő május 11-én volt.

A tanügyi kiállítás minden akkori tanulóknak és pedagógusnak nagy élményt és nagyon sok izgalmat jelentett. A hatalmas kiállítást, mely az ország legnagyobb tankerületének életét fogta át, az újságíróknak már május 11-én bemutatták. Az Alkotó gyermek címet viselő teremben 21 elemi iskolából érkezett 163 alkotást láthattak. Így adott róla számot dr. Balassa Brúnó, tankerületi főigazgató, a kiállítás kezdeményezője a *Fehérvári iskolahét* című kiadványban: „A tanügyi kiállítás megalkotására az egész tankerület fogott össze, hogy az áldozatos és megértő együttműködésnek maradandó és országgra szóló tanújelét adja, a tanulságoknak pedig ki nem apadó forrását tárja fel. Az új Szent István népiskola 31 termét, előcsarnokait, folyosóit és két lépcsőházát töltötte meg az a színpompás, elmés és terüszterűen készített megvalogatott anyag, melyet művészi kezek rendeztek el feledhetetlen ízlésű csoportokba...a tankerület isko-

G. Kovács Tibor vezényli a 400 tagú szavalókórust a tanügyi kiállítás megnyitásán.

laiban váratlanul tartott zseb és láskavizsgálat tárgyai a tanulók fejlődési szakasza szerint csoportosítva három nagy falmezőt töltöttek meg. Vallásos, közhasznú és egyéni tárgyak szerint való csoportosításban pedig értékes lélektani eredménnyel és tanulsággal szolgáltak.” Dr. Baróth Ernő még idős korában is élénken emlékezett a zsebvizsgálat termére, ahová mint cserkészteremörnek osztották be. Nevetve mesélte nekem, hogy a „zsebekben” persze szerelmes levél is volt, méghozzá verses is. Mihályi Gyuláné, aki akkor volt képzős diák, büszkén mutatta a kiállításon való részvétele okán kapott emléklapot, mely egy lapja vesztett, háborús sérült bizonyítványában csodával határos módon maradt meg. Bándy Jánosné hat évesen látta a kiállítást, de emlékszik a zsebvizsgálat termére, amit ma is szenzációs ötletnek tart. A zsebmúzeum országos feltűnést keltett. Az egykori középiskola tanárai előre megbeszélve február 14-én fél kilenckor tartották a zsebvizsgálatot. Az eredmény a Szarka Géza – Láng István szerzőpáros is meghihette: „*Ime a 12 éves tanuló zseb-leltára: színes golyók, csiga, boxos skatulya, csúzlí, játékpisztoly, lakat, szentkép, csavarok és a székesfehérvári tisztí vitézi bál táncrendjének fedőlapja...Gyűjtési szenvedély cél nélkül. A serdülőkorban már megjelenik az én: a tükör, bicska, a fésű és a valódi egyiptomi álmoskönyv. A 17-18 éves ifjú zsebében meg felbukkan a más: amatőrképek egy leányról. Aztán cigaretta és körömmolló. Névjegy és iskolai puská. (Istenem, mi annak idején a mandzsetlánkra irtuk az algebrai levezetéseket, de hát a mai ifjúság nem visel mandzsettát...)* Néhány zsebből szentkép és rózsafüzér kerül elő és csak egyetlen egy zseb tartalmaz sajtókészítési verset ezzel a bús címmel, hogy *Eltévesztetem a házszámot.*”

Az egykori szavalókórus két résztvevőjével is sikerült beszélgetnem. Dr. Láng Jenő még betéve tudta az itt előadott Sajó Sándor verset (címe: *Magyarnak lenni*). Dr. Kulcsár Jánosné kitűnően emlékszik Kovács Tibor fiatal tanárra, aki igen nagy tehetséggel tanította be a verset: „*Az isko-*

la előtti, akkor száraz medencében állott fel a szavalókórus a leánygimnázium, a Ciszterci Gimnázium és az állami gimnázium tanulóiból. Nekünk kellett éljenezni akkor is, amikor a kiállítás megtekintése után kijöttek a miniszterek a kormányzónéval az épületből. Mi öszszebeszéltünk és azt skandáltuk: *él-jen, szünetet! Hóman ránk mosolygott és két nap múlva megjött a rendelet, hogy adott egy nap szünetet. Olyan boldogok voltunk, hiszen azt gondoltuk, hogy ezt mi vívtuk ki!*” Meg is jegyezték a diákok, hogy a miniszter „igen nagyot nőtt a szemünkben, hogy felelősségteljes tiszte mellett, a fekete díszmagyar alatt ott dobogott a diákszív is.” A tankerületi főigazgatók országos értekezlete után, 1938. május 8-án adták elő először a szavalókórus műsorát a városháza díszudvarán, ott, ahol a legjobban hatott. Dr. Kulcsár Jánosné szerint itt szót igazán: „*A kórust a helybeli katonazenekar festette alá, Fricsay Richárd karnagy vezetésével, Liszt Ferenc második magyar rapszódijával. Kovács Tibor a városháza udvarán felállított kórust oly nagyszerű érzékkel rendezte el, hogy a remek akusztikával rendelkező falak a halk szoprán és bariton szólások után, a fiúk mély basszusát háborzongatóan verte vissza. A hatás óriási volt.*” A szavalókórus szereplését, mint az év újdonságát, Szarka Géza és Láng István könyve is többször szóba hozza: „*A hangdinamikának a tartalmi mondanivalóhoz és a mű belső ritmusához való igazodása, a hangszínnek művészi keverése s nem utolsósorban maga a tömeg-hanghatás új, drámai átéléző erőt kölcsönzött a sokszor hallott költeményeknek.*” A hatás az egykorú hallgatók szerint is erre épült, hiszen a három gimnázium fiatalágából válogatott kórus négyszáz tagú volt. A benne szereplők természetesen a sok gyakorlás után nem is tudták mindjárt felmérni a hatást. „*Mezzoszoprán hangok kezdtek, utána jött a tenor, majd a basszus. A vers után olyan néma csönd volt, hogy azt hittük, lebőgtünk. Csak pár másodperc után dörögött fel a taps*” – mesélte dr. Kulcsár Jánosné.

Demeter Zsófia

Álljunk meg egy percre – a Pestispincék utcánál

Korán sötétedik. Leszállt a köd is. A hidegben foltot dermeszt a pára az ablaküvegen. Az orrunknál nem látunk tovább. Lépésben haladunk a Berényi úton kifelé. Két oldalt a házak sziluettjei feloldódtak a ködben. Tapogatjuk az utat. A fantáziám meglódul. Rongyos kísértetek járnak az út szélén, lehajtott fejjel, kordékba fogva lovak helyett. Durva vázonnal letakart holtak. Karjuk himbálózik a nyikorgó kerekek felett. Senki se jöjjön közelebb, veri ütemesen a kolomp. Vonszolja magukat mellettünk a Berényi úton a kísértet kordék hosszú sorban. Dögvésszel fertőzött terhüket szállítják a lakott területen túlra, a Gugás-dűlői pincékhez. Most tömegsírok. Élőknek nincs helye a szőlőkben. A halál arat a városban.

Éppen csak éledezett Székesfehérvár a törökök hagyta romokon, amikor 1709-ben felütötte fejét a pestis. Ahogyan a népnyelv nevezte: a gugahalál. A Gugás-dűlőnk elnevezése ebből származik. Első rohama megtanította tisztelni és rettegni a betegséget. Sok falu teljesen kihalt, máshol 2-3 ember maradt meg. A Rákóczi szabadságharc bukásának egyik oka éppen e betegség elterjedésében rejlett. A pestis első alkalommal két évig dühöngött. Az elhunytak számát városunkban 300-ban jelölték meg a jezsuita anyakönyvek, többen közöttük katonák és maguk az orvosok is. A feljegyzések öt katonát is említenek név szerint, akik kigyógyultak e rettegett betegségből. A város részben a labanc-kuruc csatározások, a hadi beszolgáltatások, részben a pestis

következtében koldusbotra jutott. Egyébiránt a város polgárai inkább császárhű érzelműek, mint kurucbarátok voltak, köszönhetően Szekeles István rabló kuruc mezei ezredének. 30 évvel később, 1739-ben Törökország és Erdély felől érkeztek rossz hírek. Megkezdődött a felkészülés a második rohamra. Augusztusban a város már körülzárással védekezett. A kordon szigorúságát jellemzi a helytartótanács rendelete: „*Székesfehérvár körülzárása miatt a katonaság mindenkit lefő, aki azon át akar menni.*” A városatyák megszervezték az elzárt lakosság és a kordont vigyázó helyőrség élelemmel, tűzifával való ellátását, és kijelölték a Gugás-dűlő pincéit a fertőzött testek temetőjének, mely szőlő terület fekvése szerint legközelebb esett a lakott ut-

cák után. Ez a terület szolgált a pestises betegek elkülönítésének is.

A városlakók a pestis távoli hírére, még 1739 elején, a január 15-én kelt alapító levélben elhatározták, hogy közadakozásból kápolnát emelnek a mai felsővárosi templom helyén a oltalmazó védőszentek, Szent Sebestyén, Xaveri Szent Ferenc és Rókus, valamint Szent Rozália tiszteletére. Fogadalmat tettek szigorú böjtire mindaddig, amíg a pestis el nem vonul. A városnak minden polgára és lakója, beleértve a hét évet betöltött gyermeket is, Szent Sebestyén napja előestéjén köteles lesz kenyéren és vízen böjtölni. Szent Sebestyén napján tartózkodnak mindennemű munkától, hogy kizárólag a fo-hásznak és fogadalmuknak szenteljék figyelt-

Titkos helyek 6. Könyvek

Ez alkalommal olyasvalakivel eredünk Fehérvári titkos helyek nyomába, aki megette ezt már korábban is, hiszen pár éve végignézte és rendszerezte a város szobrai. Aztán írt regényt is Fehérvár történetéről, sőt, most is egy várostörténeti munkán dolgozik. Magony Imre ugyanis szereti Székesfehérvárt. Meg a rendet is maga körül...

– Az úgy volt, annak idején, hogy ültél a könyvtárban, nem volt körülötted elegendő számú könyv, ezért írtál egyet Fehérvár szobrairól?

– Igen, ez a szobros könyv volt az első – aztán azóta több fehérvári témájú munka is követte. De ez volt az első, tényleg hiánypótló könyvem, amit az is bizonyít, hogy átütő sikert aratott. A fehérváriak persze tudták addig is, hogy azért vannak szobrok a városban, csak én ezeket rendszereztem, sorba állítottam.

– Klasszikus „tudós-hozzáállás”? Ha nem találsz megfelelő szakkönyvet, magadnak kell írni egyet?

– Egy könyvtárosban alapvetően benne van a gyűjtés, rendszerezés vágya. Szeretem tudni, hová nyúlják, amikor szükségem van egy információra. Itt volt ez a rengeteg szobor – a harmincas években „szobrok városának” hívták Fehérvárt -, de nem tudtuk, hogy mi micsoda. Ki készítette? Mikor tették ki? Mit ábrázol? Mi a címe? Szóval így kezdődött.

– Hány szobor van Fehérváron?

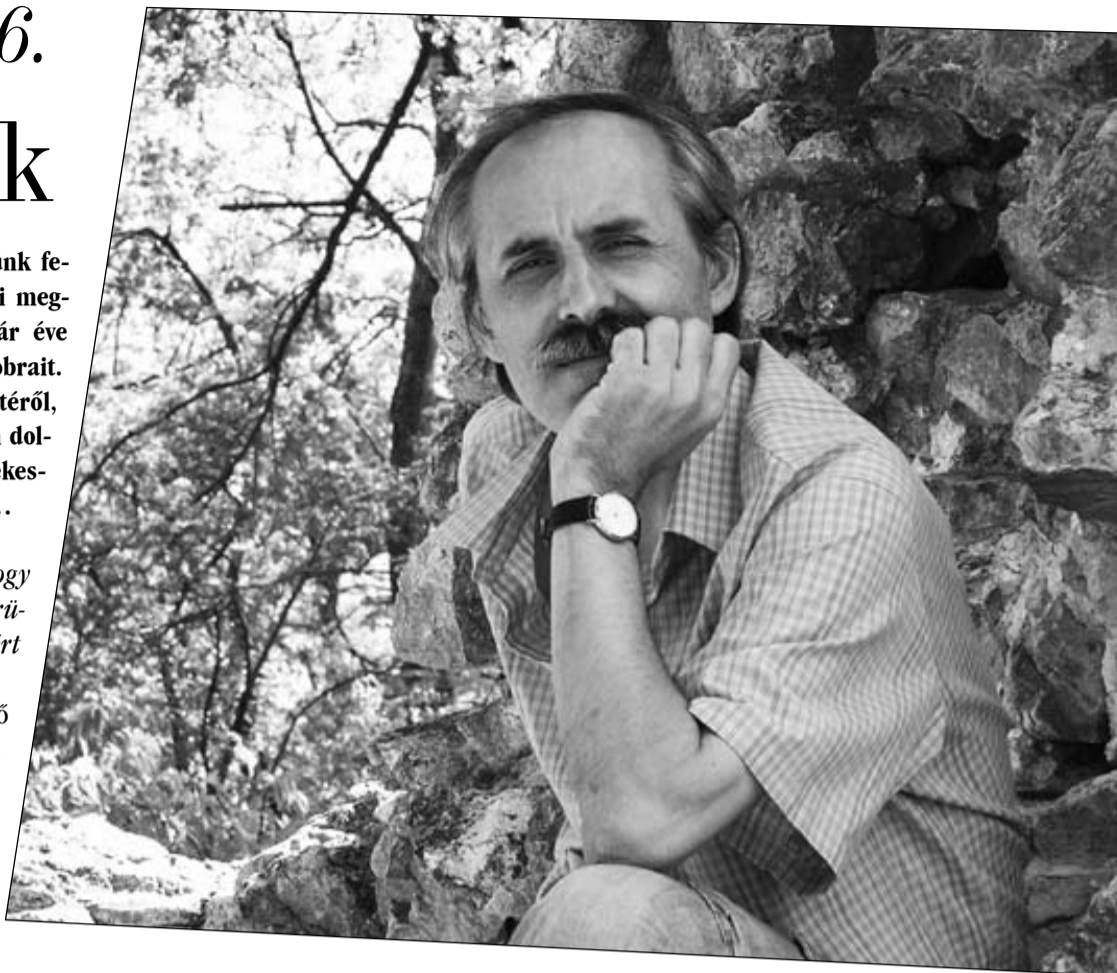
– Hú, ne kérdezd... Négyszáz, ötszáz lehet. Úgy emlékszem, a könyvben talán hatszáz alkotás volt, de abban nyilván az emléktáblák, domborművek is szerepelnek – minden, aminek szobrászati értéke van, vagy valaminek emléket állít.

– Szentelen kérdés jutott eszembe: magadnak csináltad? Az alkotói folyamat öröme miatt elsősorban?

– Részben igen. Nem lennék őszinte, ha nem azt mondanám, hogy az embert mindig hajtja, hogy valamit letegyen az asztalra. De ez valahogy összevágott a közönség igényével. Könyvtárosként tapasztaltam, hogy az emberek keresik a szobrokra vonatkozó információkat. Persze Fitz Jenő könyvében fel volt sorolva az a pár szobor, ami konkrétan a Belvárosban van, de egyrészt azok sem voltak teljes pontossággal feltárva, másrészt a város többi szobráról nem esett szó. Ezeket össze kellett gyűjteni.

– Aztán utána már nem volt megállás?

– Nem volt megállás... A következő könyvem a Nemzetőrségről szól, az tulajdonképpen a

diplomamunkámon alapult. Aztán volt egy regényem utána, ami a Fehérvárt hősiessen védő Varkocs György várkapitány életét mutatta be – pontosabban magát a csatát, illetve Varkocs György és az akkori városbíró sorsát. Méltatlannak tartottam, hogy erről nincsen semmi. Gondolj bele: a Varkocs-szobrot a harmincas évek végén állították – vagyis több mint négyszáz évvel a csata után állították neki emléket. Szeretem az ilyen fehér foltokat...

– A fehérvári olvasókönyv is ilyen volt?

– Tulajdonképpen igen. Az arról szólt, hogy régebbi szerzők Fehérvárról szóló írásait szedtem össze. Útleírások, krónikák – minden, ami a városról szól, és a kor emberének benyomásairól. Aztán volt egy kronológiám, ami 1948-tól 1990-ig mutatta be a város történéseit, dátumokkal, évszámokkal, eseményekkel. Erről azt gondoltam, hogy nagyobb siker lesz – de érdekes módon az embereket kevésbé érdekli a közelmúltjuk, mint a régmúlt.

– Demeter Zsófia mondta egyszer, hogy 1956-ot akkor lehet majd igazán történetileg kutatni, amikor már a szemtanúk unokái sem élnek...

– Igen, a történelmi perspektívához tényleg kell két-három generációváltás... Aztán utána majd a történészek kiokoskodják, hogy ez hogy volt. De lehet, hogy tényleg sokkal objektívabb tud lenni ez a távolságtartás.

– Ez egyéni sorsok esetében is működhet? Mint például a Bory Jenőről szóló könyvedben?

– Az a téma is azért izgatott, mert Bory Jenőt is méltatlanul elfelejtették. Ugyanis mindenki csak a várral azonosítja, meg azzal a pár szoborral, ami a városban van. De azt nagyon ke-

vesen tudták, hogy országszerte, sőt a határon túl is rengeteg alkotása látható. Meg hogy nemcsak szobrász és építész volt, hanem festő is, tanár is – igazi polihisztor.

– És amióta megvan ez a könyv, azóta a tizenévesek nem csak Nemere István A fantasztikus nagynéni című regényében ismerhetnek rá Bory Jenőre, Borzogh Akos agronómus és várúr formájában... Egyébként mindabban, amiről eddig beszéltünk, érzek én egy viszonylag jól fejlett „Fehérvár-mániát”.

– Igazad is van. Én mindig úgy megyek végig az utcán, mintha a múltban járnék. Nekem a mai falak is a régi időket, a régi történeteket idézik. Én nem tudnék elköltözni egy modern városba.

– Akkor Canberrát nem neked építették.

– Megnézném azt is, de nekem kell, hogy egy városnak múltja legyen, mert akkor érzem, hogy része vagyok a történelemnek. A saját létezésem nyilván csak egy pillanat az időben, de úgy gondolom, hogy része vagyok az ezer évvel ezelőtti történeteknek is.

– És ez felemelő érzés vagy nyomasztó is tud lenni? Tudod, mint amikor az osztrák-olasz határon felnézel a hegyekre, és nagyon gyorsan rájössz, hogy nem az ember a főnök a Föld nevű bolygón.

– Nyomasztó is lehet, de rendkívül izgalmas. Amikor én először repültem, akkor éreztem, hogy kicsik vagyunk, mert ott lent egy hatalmas folyó hajszálvékonynak látszik. És közben gondolkozunk ebben az egy emberöltőben, marjuk egymást, előnyökért harcolunk – és közben ez olyan kis semmi...

– És megmarad ez az érzés akkor is, amikor újra leszállsz a földre?

– Megmarad. Sőt: én ezt addig is tudtam, csak ez az élmény igazolta az elméletet. Képzeld, mit élhet át egy úrhajós, amikor ő meg az egész bolygót elhagyja. Na, az komoly sokk lehet.

– Amikor a kínaiak először küldtek embert az űrbe, még tartotta magát a nézet, hogy a Nagy Fal az űrből is látható. A kínai úrhajós viszont sajnos nem látta – ez a sokk...

– Főleg egy kínainak...

– Ha már titkos helyekről hívtalak beszélgetni: van ilyened a városban?

– Van, nagyon sok.

– Mindenkinél ez volt eddig a probléma...

– Viszont én tudtam kettőt választani. Mégpedig azon az elven, hogy lehet egy hely pont attól izgalmas, ha nagyon kevesen tudják, hogy egyáltalán létezik – vagy létezett. Úgyhogy az egyik hely, amit választottam, az kimondottan láthatatlan szinte. Ez a Palotai kapu. Amikor kimegyünk a Liszt Ferenc utcából a buszpályaudvar felé, ott van egy térkép, kőből berajzolva a járdába. Az volt a régi, a belső Palotai kapu. Ez a kapu, amin az emberek ki-be jártak a városba, még a XVIII. század végén is állt. És ami nagyon izgalmas, hogy Jankovics Miklós leírása szerint a kapu tornyán magyar királyok kőbe faragott képei voltak. Amikor arra járok, én mindig ezen a kapun jövök át, mert megérint, hogy erre valamikor királyok jártak. A hely szentsége, ami nagyon érdekes. És ez egy igazi titkos hely – azon kevesek titka, akik tudják ezt a történetet.

– Egerben nehezebb dolgoz lenne, mert ott a szintén legendás Hatvani kapu helyére nagyjából odaépítették a Pláza... És a másik hely?

– Azért az valamivel ismertebb: a török fürdő. Pontosabban a török fürdő elődje, a Szent Bertalan templom, mert a fürdő arra épült, 1559 és 1563 között. A templom a Varkocs-féle ostromnál megsérült, és pár év múlva elbontották a törökök. Volt ott egy temető is – tehát a fürdőt gyakorlatilag a csontokra építették. Nagyon szeretem ezt a városrészt, mert még most is megvan egyfajta középkori hangulata, és nagyon érdekes, hogy itt két teljesen különböző kultúra épült egymásra, szinte jelképesen.

– Fentiek alapján felmerül a kérdés: te macerás turista vagy?

– Nem hinném. Már mint ha más városok látogatására gondolsz.

– Rendben, kezdjük onnan, hogy tengerpart, vagy városlátogatás?

– Isten őrizz, megőrülök a tengerparttól! Csak úgy vagyok hajlandó odamenni, ha van ott valami műemlék, romváros vagy akármi. Nekem kell a civilizáció.

– Rákészülni is szoktál?

– Nem nagyon, megmondom őszintén. Volt szerencsém többször is járni Párizsban, megnéztünk sok mindent, elolvastam a helyszínen az információkat, aztán inkább utána kerestem további adatokat. Utólag mindig megnezem, olyan nincs, hogy hagyok valami irt.

– Még valami a végére. Következő akció?

– A fehérvári közbiztonság, rendőrség, bűnözés, bűnüldözés történetét készülok megírni, a kiegyezéstől 1920-ig. Ezelőtt öt-hat évvel, mikor még volt rá időm, ezt már megcsináltam a Lánosz-ösztöndíjra, úgyhogy kéziratos formájában megvan. Persze még nagyon át kell dolgozni, hogy a nagyközönség számára is élvezhető legyen. Rendkívül izgalmas, szerintem, hogy mi minden történt ezen a téren a polgárosodás időszakában. Egy Sherlock Holmes-történet, vagy egy Poirot, vagy akármi sokszor a nyomába sem érne...

– Akkor lehet, hogy utána meg irtsz egy krimit, ami a húszas években játszódik, Fehérváron.

– Az könnyen előfordulhat...

Török Péter

müket. A felépítendő kápolnában az ünnep tiszteletére egy énekes és két csendes szentmisét szolgáltattak majd.

A kápolna alapkövét szeptember 8-án, Mária napján, a „mennysorság királynéjának születési ünnepén” helyezték el. De már sem a kápolna építése, sem a fogadalom nem mentette meg a várost a pusztító járványtól, mely alig egy hónap múlva dühöngött. 1739. október 3-án a városházán az egyik írnok megbetegedett, majd négy nap múlva meg is halt. 1740. január 4-ig minden gyűlés szünetelt. Ebben a három hónapban zajlott le a járvány java. A Berényi utcán botorkáltak ki a halottas kordék a Gugás-dűlői pince-temetőkhöz, kolompot rázva figyelmeztetve az élőket.

1739 végére a járvány kitombolta magát. 1740 március táján az örök létszámát csökkentették a városkapuknál. Ismét mód nyílt a vásárok

tartására, megindult az élet és a forgalom. Dr. Lausmann Gyula főorvos és krónikás feljegyzése szerint – a járvány 78 pestisben megbetegedett halottat hagyott maga mögött. Bizonyára jóval több ember életét követelte volna a betegség, ha nem a csíraölő kemény téli hónapokban terjed el.

A kegyelet és vallásosság Szent Sebestyén napját, január 20-át örökre fogadalmi ünnepévé avatta. Felsőváros évente ünnepélyes körmenettel emlékezik a pestisre. A járvány pusztításának emlékezetét fenntartja az időközben beépített Pestispince és Gugásvölgyi utca.

Dr. Séllei Erzsébet

Pestis ellen védő szentkép a Szentháromság, Mária „tengernek csillaga”, Szent Sebestyén, Szent Rókus, Szent Rozália és az ún. Zakariás-kereszt ábrázolásával. Győr, 1710 körül. Szilárdfy Zoltán Barokk szentképek Magyarországon (1984) könyvéből.

Jegyzetek a Kossuth-díjas Kalász Mártonról

A hajdan Fehérváron is élt Kalász Márton neve évekkel ezelőtt leginkább a Magyar Írószövetség körüli nehézségek és kormányzati igazságtalanságok miatt került előtérbe. Hiszen olyan, tisztességes elnöke volt ő a magyar íróknak, hogy morális tisztaságának köszönhetően mindig kiállt a jó ügyekért, nem kímélve saját presztízst sem.

Azt hiszem, egyértelmű, hogy ugyanez a tisztesség és szellemi igényesség mozgatja írói és költői tollát is, immáron sok évtizede. Közel egy évtizeddel ezelőtt, a Sötét seb c. kötetével kapcsolatban írtam róla többek között: „Rendkívül elvont ez a költészet, hosszú évtizedek óta kísérti a költő a lehetetlent: a megfoghatatlant próbálja megfoghatóvá tenni, a lélek belvilágának rejtelmait napvilágra segíteni. Hogy aztán a szent titkok mindig újabbakkal bővüljenek.” Alapjaiban most sem mondhatok mást, de azt mindenképpen, hogy ez a lírai ház épül tovább azóta is, egy rendkívül tudatosan megszerkesztett életmű keretében. S az is igaz, hogy a közéleti szerepet vállalt Kalász Márton szépirodalmi munkássága egy teljesen más világ. Főleg lírája, hiszen szépprózája közvetlenebbül érintkezik a történelmi és társadalmi valósággal. Verseiben minden megsűrűt, minden éterien tiszta, a hétköznapi elemek csak jelzesszerűen vannak benne jelen.

Modern kori töredékek ezek a művek, amelyek pl. a Kezdő haláltánc c. kötetben olvashatók. A rejtett titkok, a fogalmilag alig megfogható értékek felszínre hozását kísérli meg

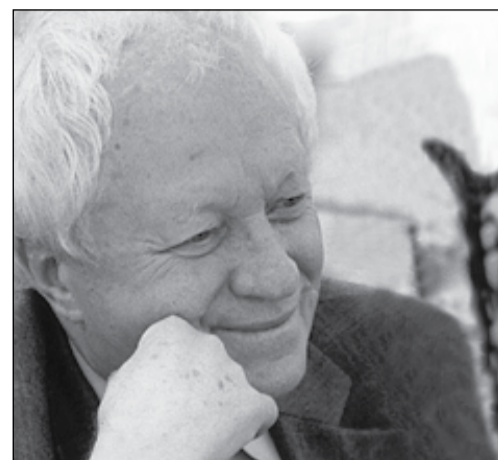
a költő. Egyik kulcssora a kötet címét adó versben: „végárusítják morzsányi létünk”. A „pillanatig tartó kor” állapota a morzsányi emberé, aki ugyanakkor maga a csoda is. Ez a végtelenség és összetettség munkál gondolataink és lelkünk mélyén. Mindehhez továbbra is pontosan illeszkedik a költőnk számára oly fontos és meghatározó német, pl. Hölderlini vonzódás. Valaki azt mondta a minap Kalász Márton lírai életművével kapcsolatban, hogy érteni nehéz, érezni kevés. Nem éppen irodalomelméleti, de elgondolkoztató megjegyzés. S ezt szolgálja a szépség töredékes megmutatása, s vele együtt a szikár, nagyon nemes nyelv. Mögötte pedig ott áll a szenvedést megérteni akaró ember, aki Hölderlinnel együtt jól tudja, hogy „nem fájóbb semmi se” ennél. Az emberi kapcsolatok is töredékesek, mint ahogy maga a vers meg a létezés hasonlóképpen. S ha már az emberi kapcsolatokról esik szó, akkor kössük ezt össze egy verssel. A Téli látogatás még négy esztendővel ezelőtt került be az akkor hetvenéves barátot köszöntő kötetbe, az In honorem Román Károlyba. A hétköznapi élethez, az ettől elvonatkozott gondolat és a régi barátság együtt támasza ennek a versnek. Így kezdődik: „Fölszólni, halkan, éjszaka, / ha ledobnának kulcsot, volna hol aludni.” Szinte költőietlen hangütés. És utána csupa líra minden egyes mozzanat, ám amolyan, csak Kalászra jellemző módon. Töredékesen, sokat sejtetően. S a befejezés: „Legalább öszülő fejek fölött, / ahányszor tetet öltött, sarjadt szinte. Metafora még, szebb / is e hó.”

Metafizikainak is nevezhetjük látásmódját, s ennek eredménye az öröklét felé botladozó ember számos meghitt vallomása. Van úgy, hogy hőse egy lepke, ami egy fölfehetően gyerekkori emléket idéz föl, s a kis teremtmény tragikus sorsa az egyik legemlékezetesebb verset hozza világra. (A lepke) Ilyenkor viszonylag könnyű az olvasó dolga, ám sok esetben, ha nincs tisztában a Kalász-életmű mögötti szellemi, magyar és német háttérrel, akkor már nehezebb a megfejtés. Bár kérdés, hogy szükség van-e mindig a megfejtésre. Lehet, hogy anélkül is elraktározódik az élmény, és létrejön a katarzis.

A természet és az idő is alapkörülmény itt, s most engedtessek meg, hogy néhány nyelvi jelével érzékeltessem mindezt! Például ezekkel: őszi hajnal, éjjél utáni szellem, nyárvégi betonvég, téli eső, sötét, kései hold, késő délután, a hegyoldal zúzmarája, zimankó sötétje, téli folyó, hóvihar. Láthatjuk a viszonylag egyenmű közeget, a világ sajátos, kissé borús, helyenként melankolikus leírását. Érdekes lenne egyszer egy Kalász-szótárt készíteni, mint ahogy erre van példa a klasszikusokkal kapcsolatban. Minden bizonnyal még biztosabbá válna általa az, hogy Kalász Márton rendkívüli érzékenységet a szó, a kép, a fogalom miképpen teszi fontossá és érzékletessé.

Mint ahogy azt is látjuk költészetében, hogy az idő múlásával egyre inkább előtérbe kerül nála is az emlékezés. Gyakran álomi tisztaságban, a különféle világszintek határán játszódva. Így lesz mind érettebb a lírája.

Bakonyi István

Kalász Márton

Epitáfium

– szép magyar nyelv

1.

Választott nyelvem: anyanyelvem
láncha törője, nyelvem –
amin ettől, látják, muszáj volt
már holtig énekelnem.

2.

Választott nyelvem: anyanyelvem,
most már holtig kitelmem –
mit, fejfámon, látják, muszáj volt
megvallanom e nyelven.

Éjszakai út

dörgöl a szélvihar, akár homok
a fémedényt, tisztára – tálad leszek,
kupád, s lakjál belőlem,
hidd ma, hogy léttel vagy betelhetetlen

Újdonságok a költészet napján

József Attila (és Márai Sándor) születésnapján több rendhagyó költészet napi rendezvényre került sor Székesfehérváron.

A Szabadművelődés Házában például a ház és a Tarsoly Egyesület rendezésében nemcsak a hagyományos József Attila és kora c. középiskolai vetélkedőre érkeztek a csapatok, hanem előző nap egy „kibeszélő show”-ra is jöhettek az érdeklődők. Ezen a vers mai értelméről, a költészet lehetőségeiről cseréltek eszmét tanárok és diákok, a líra iránt érdeklődők és versmondók. Kiderült, hogy a tizenévesek közül sokan találnak menedéket egy-egy vers világában, és életük része a művelődésnek ezen fajtája. A klasszikus költők művei épp úgy, mint a maiak.

Újszerűen ünnepelt a Vörösmarty Társaság is a Gárdonyi Géza Művelődési Házzal közösen. Versenyre hívták szűkebb hazánk költőit, akik közül tizenhárman vállalták a megmérettetést. A szervezők úgy döntöttek, hogy a közönség szavazatai döntik majd el, hogy ki kapja első ízben a Vajda János-díjat. Mindegyik szerző egy verset olvasott föl, s ennek alapján a hallgatóság szerint hárman lettek a legjobbak: Szegedi Kovács György, Gellén-Miklós Gábor és Káliz-Sajtos József. A „döntőben” végül is Szegedi Kovács Györgyre esett a választás. Tegyük hozzá: nem érdemtelenül...

B. I.

A szépség szerelmese

Valószínűleg sokan vagyunk így ezzel, mármint hogy a szépség szerelmesei vagyunk. De nem mindenki tudja ezt megfogalmazni, nem mindenki tudja megörökíteni, továbbadni. Zenében, műalkotásban, szavakban. Körösfői Kriesch Aladár ecsettel a kezében vallott a szépség iránti szerelméről, és ennek bizonyítékait láthatjuk azon a tárlaton, ami a művész születésének 150. évfordulója kapcsán indult országos kiállítás-sorozat keretében nyílt a városunkban. A vándorkiállítás első állomása a székesfehérvári tárlat, amely május 12-ig várja az érdeklődőket a Városi Képtár–Deák Gyűjteményben.

Az öt országban és 45 helyszínen zajló ünnepi programok része a Városi Képtár–Deák Gyűjteményben látható tárlat is, melynek Kriesch György, a művész unokája a kurátora. Összesen 82 alkotás került ki a falakra, melyek között a családi fotográfiáktól a zsánerképeken át az üvegablaktervekig sok minden megtalálható. A fehérvári tárlat a család kez-

deményezésére jött létre, és Körösfői Kriesch Aladár sokszínűségét hivatott bemutatni. Mint Kriesch György elmondta, már dolgoznak egy életmű-kiállítás összeállításán is, amely méltó emléket állít a gödöllői művésztelepet létrehozó festőművésznek, akinek egy alkotását, az először 1909-ben bemutatott „Hiúság” című festményét őrzi a Városi Képtár.

– A világ legjobb és legnemesebb munkája azon dolgozni, hogy egy sokszínű, kvalitatív művész, aki nincs ott, ahol lennie kell, a helyére kerüljön – mondja a mester unokája. – Politikai okai voltak a mellőzésnek 1949-től 89-ig, amikor szisztematikusan nem beszéltek a gödöllőiekről. 1966 volt a szecessziós művészet újra felfedezésének éve, ezt Bernáth Aurél tette meg, aki úgy fogalmazott, hogy „nem is olyan rossz művek ezek”, de hozzátette, hogy fiatal korukban művésztársainak vajmi kevés elismerő véleménye volt erről a művészetről. Édesapám helyreigazítást kért, amit nem kaptunk meg, helyette egy cédulát dobott be a postládánkba Bernáth Aurél azzal a szöveg-

gel: „Ha tévedtem, bocsánat”.

– A család mennyit tudott tenni az elmúlt évtizedekben az újra felfedezésért?

– 1977-ben Kecskeméten rendezték az első gödöllői művésztelepet bemutató kiállítást, majd 1981-ben Gödöllőn nyílt állandó kiállítás, és ehhez természetesen minden segítséget megadott a család. 1996-ban létrehozták a városban a Körösfői Kriesch Aladár Alapítványt, ami a helyi tehetséges fiatalok támogatására hivatott. 2002-ben egy mellszobrot is lelepleztek. Én vállaltam fel néhány éve, hogy kilépünk a nagyobb nyilvánosság elé, én, aki most újabb szakmámat, a kiállítás szervezést és a művészettörténetben való eligazodást tanulom. Mivel több nyelvet beszélek, számos esetben külföldön dolgoztam, én vállaltam fel, hogy megszervezem. Ez az éves program az én munkám, ebben nem kaptam segítséget sem a Nemzeti Galériától sem az Iparművészeti Múzeumtól, akikkel sokat tárgyaltam, hogy legyen egy Körösfői Kriesch Aladár életmű kiállítás. Ez azonban még várat magára.

Vörösmarty Rádió
FM 99,2 MHz
HÉTVEGENKÉNT CIVIL MŰSOROKKAL!

Most akkor mi van...??

Ötlök fel bennünk a kérdés, amikor káosz uralkodik körülöttünk, amikor több fajta információ is elér bennünket, és nem tudjuk kiválasztani, melyik a megfelelő, a tökéletes. Éppen ezért találtam ez a cím annak az előadásnak, amelyet Párkányi András addiktológiai konzultáns, a Székesfehérvári Zöld Alma Egészségfejlesztő Alapítvány elnöke tartott meg a Székesfehérvári Kábítószerügyi Egyeztető Fórum konferenciáján a Hiemer- ház báltermében.

Párkányi András előadásában elmondta, hogy az elmúlt években több prevenció program is futott az országban, így Székesfehérváron is, amelyek nem mindig érték el azt a hatást, amelyet az elején célul tűztek. Ugyanezt mutatják a témában végzett kutatások is, vagyis azt, hogy emelkedik a szerhasználók száma a térségben. Felmerül a kérdés: vajon mennyire hatékonyak ezek a programok, érdemes-e újraértékelnie a szervezeteknek egy-egy már meghatározott célt. Idő és pénz is kell szánnia az intézményeknek a tervezési fázis-

A rendezvény, amelyen a szakember a hatékony megelőzésről beszélt, valamint arról, hogy hogyan viszonyuljunk a „biztonságos szerhasználat” jelenségéhez, az „Együtt a drogprevencióért!” című nyertes pályázat keretében valósult meg. A konferencián jelen voltak többek között iskolai gyermekvédelmi felelősök és védőnők, KEF tagok, egészségfejlesztéssel foglalkozó szakemberek és a polgármesteri hivatal munkatársai. A konferencián számos szakmai előadást kísérhettek figyelemmel az érdeklődők. Szó esett többek között a kábítószeres fajtáiról, a szerhasználat tüneteiről és felismeréséről, valamint a büntetőjogi felelősségről és annak következményeiről.

ra, mert egy jól meghatározott témával, és egy jól körülírható célcsoporttal megfelelő hatást lehet elérni. Az addiktológiai szakember az előkészületek során felmerülő kérdésekről is beszélt: ha van egy meglévő probléma, hogyan oldják meg, meg kell-e egyáltalán oldani, vagy lehet-e együtt élni vele. Ez utóbbi már a biztonságos szerhasználat témaköréhez tartozik, amely szintén egy valós probléma, és foglalkozni kell vele.

Párkányi András Most akkor mi van...?? kérdéseire a válasz nem született meg az előadás során, de elgondolkodtatta az érintett intézményeket, szervezeteket arról, milyen programokat valósítsanak meg a közeljövőben.

Simon Rita

A pályakezdők nehézségei

Bármennyire is elcsépeletnek tűnik, a számok is azt támasztják alá, hogy nagy és sok nehézséggel kell megküzdnie a pályakezdő fiatalok nagy részének, mire el tudnak helyezkedni a munkaerőpiacon. A Fejér Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja által kiadott tájékoztató szerint 2013 januárjában a pályakezdők száma 2.671 fő. Számuk az előző havinál 77 fővel, az egy évvel korábban pedig 545 fővel több. Székesfehérváron az álláskereső 11,6%-a pályakezdő volt, számuk 1.027 fő.

Buday Attila, a Fejér Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központjának igazgatója elmondta: „A pályakezdő álláskereső fiatalok többsége középfokú végzettséggel rendelkezik, a diplomások kevesebben vannak. Aki betanított munkát is vállal, az hamarabb jut álláshoz, átlagosan 6-12 hónap az az idő, amíg a pályakezdő nem tud elhelyezkedni. Sok fiatal pedig olyan munkakörben dolgozik, amely nem a megszerzett képzésének, képzettségének felel meg.”

Ebből is látszik, hogy a pályakezdőknek

kompromisszumokat kell kötniük ahhoz, hogy állást találjanak. A munkáltatók a gyakorlat hiánya miatt nem szeretik a pályakezdőket, de mivel nem alkalmazzák őket sehol, nem tudnak gyakorlatot szereztetni. A szakemberek azt javasolják, hogy mindenki maximálisan használja ki az iskolai gyakorlatát. Sokan nem tudják, de ma már az önkéntes tevékenységet is fel lehet tüntetni szakmai tapasztalatnak, és referenciát is lehet kérni attól a szervezettől vagy intézménytől, ahol önkéntes tevékenységet végeztek. Célszerű közép- és hosszútávon megfogalmaznia az álláskeresőnek karrier-céljait, az előbbi jelentheti azt is, hogy tapasztalatot szerez egy adott munkakörhöz.

A cikk során taglalt helyzetet ugyan megoldani nem tudja a SZITI Szociális Egyesület TÁMOP- 1.4.1-11/1-2012-0032 -es számú, „Fiatalok Fehérvárért - Pályakezdő munkanélküliek bevonása közösségi feladatok ellátásába” című programja, de a projekt által húsz fő 25 év alatti, fiatal pályakezdő elhelyezkedését segíti képzés, fejlesztés által a megyeszékhelyen és térségében. A fiatalok jelenleg gyermek- és ifjúságfelügyelő OKJ képzésen vesznek részt.

SZITI Szociális Egyesület
8000 Székesfehérvár,
Rákóczi u. 25.
Telefon: +36 (30) 492-7275

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyiterv.gov.hu

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

06 40 638 638

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

ALBA CIVIL MÉDIA
Szociális Szövetkezet

www.acmedia.hu

Vállaljuk adásmínőségű rádiós spotok, televíziós referenciafilmelek, PR cikkek, honlapok, hirdetések, kiadványok, arculatok, kiállítási standok, roll up-ok elkészítését és kivitelezését

A civilek is segítik a munkaerőpiacot

Több Fejér megyei civil szervezet is nyert pályázatával a „Munkaerő-piaci szolgáltatást nyújtó civil szervezetek kapacitásának megerősítése” elnevezésű konstrukción. A Fejér Megyei Civil Információs Centrum tájékoztató fórumot szervezett a támogatást elnyert megyei szervezeteknek, hogy szakmai keretek között tehesék fel kérdéseiket.

A rendezvényt Vargha Tamás államtitkár, Székesfehérvár parlamenti képviselője nyitotta meg és köszöntőt mondott Róth Péter alpolgármester. Buday Attila, a Fejér Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ igazgatója előadást tartott „Kockázati tényezők és lehetőségek a munkaerő-piaci szolgáltatások kapcsán” címmel. Bemutatta, milyen humán szolgáltatásokkal állnak az álláskereső rendelkezésére, milyen lehetőségeket kínálnak a leendő munkavállalóknak. Magát a projektet az Országos Foglalkoztatási Közhatal Nonprofit Kft. szerepvállalását a konstrukcióban Török Ágnes, programvezető ismertette.

A program célja, hogy a szolgáltatást nyújtó szervezeteket fejlessék és a szolgáltatási kapacitásukat erősítsék, hogy fejlődjön a civil szervezetek szervezeti kultúrája, szolgáltatásainak minőségét átlátható protokollokon keresztül biztosítsák. A program során ki kell dolgoznia a szervezetek-

A pályázattal kapcsolatban minden információt megkaphatnak a szervezetek és az érdeklődők is a Fejér Megyei Civil Információs Centrumban, amely a Fehérvári Civil Központban működik, a Rákóczi utca 25-ös szám alatt

nek a saját fejlesztési tervüket, a munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz kapcsolódó minőségirányítási rendszert kell bevezetniük, valamint képezni, fejleszteni kell a munkatársakat.

A fórum kötetlen beszélgetéssel zárult, ahol a civil szervezetek feltehetik kérdéseiket a szakembereknek, akik hasznos gyakorlati tanácsokkal látták el az érintetteket. Felmerült, melyek azok

a területek, amelyekben segítséget nyújthatnak a szervezetek a munkaügyi központnak, valamint az, hogy milyen minőségbiztosítási rendszer bevezetése előnyös a civileknek. A munka még csak most kezdődik, de a felek biztosították egymást arról, hogy ha kérdés merülne fel a pályázattal kapcsolatban, nyugodtan kereshetik egymást.

Simon Rita

Fórum a foglalkoztatásról

42 millió forintos támogatással indul újjára az a pályázati program, amely négy szervezet, a Fejér Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, a Fehérvári Civil Központ Nonprofit Kft., a Fejér Megyei Roma Reintegrációs Információs és Tanácsadó Egyesület, valamint Lajoskomárom Nagyközség összefogásával valósul meg a következő két évben. A „Fejér megyei foglalkoztatási paktum támogatása” elnevezésű program keretében a megyei foglalkoztatáspolitikai célok elérése, a helyi képzési szint növelése érdekében a partnerek számos akciót, programot tartanak, szakmai szolgáltatásokat biztosítanak az érintettek – közülük kiemelten a pályakezdők és nők – számára.

A program április 23-án indul, mégpedig egy fórum keretében, amelyen a foglalkoztatást érintő új változásokra, a partnerségek fontosságára hívják fel az érdeklődők figyelmét. A rendezvény vendége Dr. Czomba Sándor, a Nemzetgazdasági Minisztérium foglalkoztatáspolitikáért felelős államtitkára lesz. A fórumon szó lesz a Kormány foglalkoztatáspolitikai céljairól, intézkedéseiről, a megyei munkaerő-piaci tendenciákról, valamint a foglalkoztatást elősegítő pályázatokról és programokról. A 10 órakor kezdődő rendezvény helyszíne a Gazdaság Háza lesz.

A harmincegy ballábas cipő

Egy-két hete még mindenki úgy látta, hogy idén nem lesz tavasz, talán még nyáron is esni fog a hó. Bármennyire is ritka az áprilisi hó (hát még a fehér hűsét), semmiképpen sem egyedülálló a történelemben. 1938 áprilisának elején hasonlóképpen érezhették magukat az emberek Európá-szerte.

„Az újból beköszöntött tél és a szokatlan fagyhullám Ausztriában súlyosan érinti a mezőgazdaságot. Egyes vidékeken a gyümölcsfák teljesen lefagytak. Súlyosan szenvedett a fagy következtében a kreami szőlővidék. Wachau híres kajsziaracktermő vidékén is minden elfagyott. A Kárpátokban két nap óta havazik és fél méteres hó borítja a hegyeket. A hófúvások zavarokat okoztak a közlekedésben. Egész Lengyelországot szibériai fagyhullám borította el.”

Feltehetőleg a következő, kritikus hangvételű cikk szerzője aligha volt az időjárással elfoglalva. Sokkal inkább a hasát féltette a divattól, szó szerint.

„Nagyságos Asszonyom, nem vagyok ijedőember, főként ebédközben nem, de tegnap megállt a villa a kezemben. Nem tudtam hova döfjem: a tányérba, vagy kegyed kalapjába-e? A tányéromon ugyanis szerény paprikás krumpli, az ön kalapján ellenben egy idei libacomb foglalt helyet! Jó, jó, nincs szándékomban gúnyolódni, hiszen már én is hallottam, hogy a legújabb párisi divat szerint nem virággal és kakastollal, hanem más apróságokkal díszítik a női kalapot, mint libacomb, csirkeszárny, apró csengő, ezüst gyetyatartó, alumínium srófhuzó, arany harapófogócska és más úde holmi.

Ha kegyed kerekese korcsolyát, vagy kávédarálót illeszt kecses kalapjára, ám tegye, de a csirkemájba már nekem is van beleszólásom. Hová jutnánk, kérem, ha mindent, amit önök megkívánnak, csak a divat számára foglalnának le? Elvégre a libacombot követheti a sertés tarja, a borju filé, a nyulapocka és az étlapon nem marad egyéb, mint a krumpplis nudli, meg a nyulprém, amire önöknek nincs szükségük. Hohó, én nem hagyom az ebédemet az önök fejetejére rakni, mert akkor éhen halok! Különben sem hinném, hogy valami jól festene a kegyed szőke haján a füstölt marhaszegyes kalap, vagy az a bogrács formájú ízé, amelyen kívül foglalna helyet a gulyás, míg a szegélyét alul csipke helyett csipetke körítene. Rossz rá gondolni is!

Asszonyom, nagynehezen hozzá szoktunk már a nők bolondos szeszélyeihez, jóllaktunk a párisi divattal, de a libacombbal még soha. Mi a nagymenüt nem a kalapon akarjuk nézni, hanem a vendéglőben megenni, tehát ne kényszerítsenek bennünket arra, hogy ezentul kalapszalomba menjünk, ha ebédelni akarunk. A kalap nem étlap, elégedjenek meg önök a szeneslapáttal, meg az eszcájggal a kalapon. A vesepecsenyét és az áfonyás vadsertést pedig engedjék át nekünk. Könyörgöm...!”

Furcsának tűnhet a 30-as évek divatja a kosztját óvó úriember sorait olvasva, de jobban belegondolva nem kéne időgépet eskábálnunk, hogy ilyesféle furcsaságot lássunk. Szokatlan és súlyos izlésficam szülte dolgokat láthatunk kikerülni a mai divatdiktátorok karmai közül is. Néha már háborzongató. Ugyancsak háborzongató és szorult helyzetben találták magukat a következő cikk főszereplői is. Klausztrófiások ne olvassák!

„Most, a nagy ünnepek küszöbén egymásra tartanak szemléket, megbeszéléseket az elkövetkező események színhelyén. Szerdán például az egyik bizottság tagjai a székes-egyház attemplomába szálltak le, ahová tudvalevően az emléktemplomba való átvitel előtt egy éjszakára elhelyezik Prohászka Ottokár koporsóját. Látna a nyitott ajtót, a bizottság tagjai után két kíváncsi asszony is lement az attemplomba s ott a leghátulsó folyósók kriptáinak úgy elbetűzték a régi feliratokat, hogy

nem vették észre, hogy a bizottság már elment s az ajtót bezárták. Kétségbeesetten kiabáltak, zörögtek az attemplom Kossuth utca felé néző egyik ablakán, amit bizony csak úgy értek el, ha egyik asszony a másik vállára állt. Végre valaki a Kossuth utcában észrevette a bezárt hölgyeket, szólt a templomgondnoknak, aki azután kieresztette őket.”

Aki kíváncsi, az hamar megöregszik. Hiszen a nagy ijedségben, talán megöszült egy-két hajszál. Azonban elődeink nem fogytak ki a kacagató cselekedetekből sem. Kitűnő példa erre a mestertolvaj, János:

„Sztup(Dik) János büntetett fehérvári fiatalembert a fogházból kísérték ma a bíró elé. Többször volt már büntetve, most is lopás miatt ül. Mikor egy másik ügyben elítélték, akkor derült ki, hogy egyéb lopások is terhelik lelkiismeretét. Még tavaly betört az Árpád cipőáruház padlására s onnan ellopott egy láda lábballábas cipő volt. Elvitte egy ószereshez, hogy értékesítse, ez aztán feljelentést tett ellene. Ügyében a tárgyalás tart.”

Felmerült bennem a kérdés, hogy ki vett volna meg tőle harmincegy ballábas cipőt minden gyanú nélkül. Bár valószínűleg felesleges kérdéseket feltenni, és magyarázatokat találni Jánosunk

tetteire, hiszen szegény aligha volt Nobel-díjas gondolkodó. Természetesen most sem lehet figyelmen kívül hagyni a jubileumi eseményekre való készülődést, történelmi jelentősége mellett a mostani emlékévként is kötelez minket erre.

„Sidló Ferenc szobrászművész műtermében immár teljesen elkészült a Székesfehérvárott felállítandó Szent István szobor gipszből. A művet tegnap meglekintették a szoborbizottság tagjai: államtitkárok, híres művészek s a sikerült munkáról a legteljesebb elismerés hangján nyilatkoztak. Fent volt a bemutatón dr. Csitáry G. Emil polgármester is. A bizottság készségesen hozzájárult, hogy a szobor öntése megkezdődjék. Legközelebb a bizottság Székesfehérvárra jön, hogy itt véglegesen kijelölje a szobor helyét. Különben itt jegyezzük meg, hogy a főváros a külföldön terjesztett idegenforgalmi plakátjain a fehérvári Szent István szobor képét alkalmazza.”

A nagy készülődésben, sürgés-forgásban óhatatlanul felmerülhetnek kisebb-nagyobb problémák. Ilyen kisebb-nagyobb vagy talán inkább nagyobb probléma volt a baleset szenvedett hős katona szobra, amit mi, fehérváriak csak fekvő katonaként ismerünk.

„Súlyos baleset érte a hős katona szobrát, amely a hősi emlékmű szarkofágjának fedőlapján fekszik kőből kifaragva. A szobrot tegnap este helyezték el az előre megépített helyére s eközben a 12 mázsás kötőböt úgy próbálták felemelni a munkások, hogy egy rudat illesztettek a szobor nyaka alá. A nagy megterhelést a szobor nem bírta ki és a szobor feje letört. A mű alkotója, Pásztor János nyomban kijelentette, hogy új szobrot farag az eltört helyébe.”

Szerencsére nem esett hasonló károsodás a felbecsülhetetlen értékű történelmi emlékműnk, III. Béla és Antiochiai Anna sírjének kőlapján.

„III. Béla és felesége koporsóját mint ezt már gróf Széchényi Viktor főispán a Muzeumegyesület közgyűlésén bejelentette, a hercegprimás hozzájárulásával a budapesti koronázó főtemplomból Székesfehérvárra szállítják, ahonnan azt mint az 1848-ban folytatott ásatás eredményét, 1898-ban felszállították. A koporsó kiadásáról szóló leírat ma érkezett meg a kultuszminisztertől.”

A legnagyobb tavaszi eseményre, a májusi vitézavatásra is lassan elkészült minden. Az avatás leendő színhelye, a Romkert kialakítása is befejező szakaszához érkezett, némi miniszteri noszogattással.

„Ismeretes, hogy Hóman Bálint kultuszminiszter mikor legutóbb Székesfehérvárott járt, meglekintette az ásatás területén folyó munkálatokat s intézkedett, hogy a kertészeti kiképzés azonnal kezdődjék meg, hogy így az egész munka május 22-re, a vitézavatás napjára befejeződjék. [...] Elkészítették a kertészeti kiképzés terveit s ezek alapján a munka már meg is indult. Ugyancsak elkészültek már a kőtár és a mauzóleum falába beleépítendő domborművek is, ezeknek beillesztése a közeli napokban megtörténik, Aba Novák Vilmos, aki a mauzóleum falfestményeit készíti, a jövő héten munkába áll, úgy hogy az immár tulontul hosszú időre nyult munka az ásatás területén május 22-ére véglegesen befejeződik.”

A megalkuvást nem ismerő munka és a látványos fejlődés nem maradt észrevétlenül. A „Kormányzó Úr Öföméltsága” a Magyar Érdemrend középkeresztjével tüntette ki Székesfehérvár polgármesterét, dr. Csitáry G. Emil, a város szolgálatában kifejtett fáradhatatlan munkássága és a közélet terén szerzett érdemei elismeréséül.

„A kedden tartott városi közgyűlésen napirend előtt felszólalt a főispán és kijelentette, hogy a kormányzó dr. Csitáry polgármestert magas kitüntetésben részesítette. Még nem tapasztalta, hogy magas helyről érkezett kitüntetés olyan osztatlan örömet kellett volna, mint polgármesterünké, akinek renkiül értékes tevékenysége Székesfehérvárt máris messze kiemelte a vidéki városok köréből. A tappsal fogadott elnöki bejelentés után Vadász József emelkedett szólásra, aki a város törvényhatósági bizottsága és az egész polgársága nevében köszöntötte a polgármestert kitüntetésével alkalmával.

Dr. Csitáry G. Emil meghatott hangon spon-tán válaszolt az üdvözlésre: – Az érdem amiért a kormányzó úr kitüntetett, valójában nem az enyém. Meg kell osztani azon a város egész közönségével, amely minden kérdésben egységesen állt mindig mellettem...”

Csitáry-Hock Dávid

A Székesfehérvár és Vidéke a következő helyszíneken lelhető fel:

67 Étterem & Bistro – Jókai u. 1-3.
Aranybulla Könyvtár – Köfém ltp. 1.
Árpád Fürdő – Kossuth u. 12.
Árpád Galéria – Kossuth u. 3.
A Szabadművelődés Háza – Fürdő sor 3.
Bányató Vendéglő – Zsolnai út 39
Budai úti könyvtár – Budai út 44-46.
Cafe el Burrito Gris – Fő u. 11.
Caffé Mauro – Kossuth u. 4.
Castrum Lovagi Étterem – Várkörút 3.
Corvinus Cafe – Országzászló tér 1.
Depónia Kft. – Sörház tér 3.
Diófa Vendéglő – Kadosca u. 32/a

Dominó Panzió – Fiskális u. 111.
Duran Szendvicsüzlet – Fő u.
Édes Élet, finomságok otthona – Piac tér 2.
Elixir Café & Bar – Fő u. 15.
Fehérvári Civil Központ – Rákóczi út 25.
Fejér Megyei Művelődési Központ – III. Béla király tér 1.
Fejérvíz Zrt. – Király sor 3-15.
Flaschner műköszörűs mester – Juhász Gy. u. 1.
Gárdonyi Géza Művelődési Ház – Sóstó 1.
Gazdaság Háza – Hosszúsétátér 4-6.
Hatpötyös Étterem – Szent István tér 9.
Hiemer-ház – Oskola u. 2-4.

Hermann László Zeneiskola – Városház tér 3.
Hetedhét Játékmúzeum – Oskola u. 2-4.
Hold Antikvárium – Vasvári P. u. 3.
Il Fiore Pizzeria – Ady E. u. 20.
Isztambul Grill – Táncsics M. u. 6.
Jázmín Teázó – Fő u. 13.
Karsai Zrt. – Alba Ipari Zóna
Kavalkád Music Pub – Várkörút 19.
Kirst Optika – Kossuth u. 14.
Kiskakas Vendéglő – Kelemen B. út 93.
Kiskulacs Vendéglő – Budai u. 26.
Kodolányi Étterem – Szabadságharcos út 59.
Kodolányi János Főiskola – Sörház tér 1.

Lánczos Kornél Gimnázium – Budai u. 43.
Lorenzo Étterem – Fő u. 5.
Macher Kft. – Sóstói út 1.
Megyeháza – Szent István tér 9.
Menta Cafe and Lounge – Koronázó tér 3.
Miss Tee Teabolt és Kávézó – Ady E. u. 32., 1. em.
Papírgaléria – Oskola u. 11.
Passage Bisztró és Kávézó – Rákóczi u. 1.
Pátria Kávéház és Étterem – Városház tér 1.
Pelikán Galéria – Kossuth u. 3-13. udvara
Petőfi Kultúrtér – Arany J. u. 22.
Picur Büfé – Csala
Polgármesteri Hivatal – Városház tér 1.

Prága Söröző és Kávézó – Fő u. 1.
Ribillió Kávézó és Söröző – Rózsa u. 1.
Semiramis kávézó – Mátyás király körút 1.
Spagetti Ház – Kégl Gy. u. 25.
Szent István Király Múzeum – Fő u. 6.
Szent István Művelődési Ház – Liszt F. utca 1.
Táncház – Malom u. 6.
Tóparti Gimnázium – Fürdő sor 3.
Vadászkürt Panzió – Móricz Zs. u. 1.
Vajda János Könyvesbolt – Fő u. 2.
Városi Képtár – Deák Gyűjtemény – Oskola u. 10.
Videoton Oktatási Központ – Berényi u. 101.
Vörösmarty Mihály Könyvtár – Bartók B. tér 1.

Székesfehérvár és Vidéke • Társadalmi, közművelődési és szépirodalmi közlöny • Főszerkesztő: Csitáry-Hock Tamás • Kiadja az Alba Civil Média Szociális Szövetkezet, Székesfehérvár, Tobak u. 17. • Megjelenés: minden páros héten, csütörtökön • Hirdetésfelvétel: albacivilmedia@gmail.com, telefon: 22/781-030 • Tördelés, nyomdai előkészítés: Alba Civil Média Szociális Szövetkezet • Nyomatás: ALTO Nyomda Szolgáltató és Kereskedelmi Kft., Székesfehérvár, Irányi D. u. 6. • Ingyenes kiadvány • A Székesfehérvár és Vidéke megjelenik 5000 példányban • ISSN 2063-9260

Hirdetesszervezés, ügyintézés: Turi Zita, marketing vezető • Hirdetésfelvétel: a megjelenés előtti héten pénteken 16 óráig. Kérje árajánlatunkat telefonon vagy e-mailen: 22/781-030; 22/419-070 • 06-30/906-5988; mediacivil@gmail.com vagy albacivilmedia@gmail.com

ALBA CIVIL MÉDIA
Szociális Szövetkezet